Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØE
przedstawiona w dniu 17 lutego 2016 r.[1]

Sprawa C-572/14

Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH
przeciwko
Amazon EU Sàrl,
Amazon Services Europe Sàrl,
Amazon.de GmbH,
Amazon Logistik GmbH,
Amazon Media Sàrl

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy, Austria)]

Odesłanie prejudycjalne — Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 — Jurysdykcja w sprawach cywilnych i handlowych — Artykuł 5 pkt 3 — Pojęcie „odpowiedzialności z tytułu czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego" — Dyrektywa 2001/29/WE — Harmonizacja niektórych aspektów prawa autorskiego i praw pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym — Artykuł 5 ust. 2 lit. b) — Prawo do zwielokrotniania — Wyjątki i ograniczenia — Zwielokrotnianie na użytek prywatny — Godziwa rekompensata — Brak uiszczenia — Ewentualne objęcie zakresem stosowania art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001

I – **Wprowadzenie**

1. Postanowieniem z dnia 18 listopada 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 11 grudnia 2014 r. Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy) zwrócił się z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym wykładni art. 5 pkt 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 4, s. 42) oraz art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. L 167, s. 10 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 17, t. 1, s. 230).

2. Pytanie to przedstawione zostało w ramach sporu pomiędzy Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch musikalischer Urheberrechte GmbH (zwaną dalej „Austro-Mechaną") a Amazon EU Sàrl, Amazon Services Europe Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon Logistik GmbH i Amazon Media Sàrl (zwanymi dalej łącznie „Amazonem EU i in.") w przedmiocie jurysdykcji krajowej sądów austriackich do rozpatrzenia powództwa, w którym Austro-Mechana zmierza do uzyskania od Amazona EU i in. zapłaty wynagrodzenia z tytułu wprowadzenia nośników zapisu po raz pierwszy do obrotu w kraju, zgodnie z ustawodawstwem austriackim.

1 — Język oryginału: francuski.

II – **Ramy prawne**

A – *Prawo Unii*

1. Rozporządzenie nr 44/2001

3. Rozporządzenie nr 44/2001 zostało uchylone przez art. 80 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (wersja przekształcona) (Dz.U. L 351, s. 1). Jednakże zgodnie z jego art. 81 akapit drugi rozporządzenie to stosuje się dopiero od dnia 10 stycznia 2015 r. jako że postępowanie główne toczyło się przed tą datą, w odniesieniu do niniejszej sprawy należy stosować rozporządzenie nr 44/2001.

4. Artykuł 2 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, należący do sekcji 1 wspomnianego rozdziału II, zatytułowanej „Przepisy ogólne", stanowi:

„Z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia osoby mające miejsce zamieszkania [lub siedzibę] na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego".

5. Artykuł 5 pkt 1 i 3 wspomnianego rozporządzenia, ujęty w sekcji 2 rozdziału II, zatytułowanej „Jurysdykcja szczególna", przewiduje, co następuje:

„Osoba, która ma miejsce zamieszkania [lub siedzibę] na terytorium państwa członkowskiego, może być pozwana w innym państwie członkowskim:

1) a) jeżeli przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia wynikające z umowy – przed sąd miejsca, gdzie zobowiązanie zostało wykonane albo miało być wykonane;

[…]

[…]

3) jeżeli przedmiotem postępowania jest czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego albo roszczenia wynikające z takiego czynu – przed sąd miejsca, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę;

[…]".

2. Dyrektywa 2001/29

6. Artykuł 2 dyrektywy 2001/29 zatytułowany „Prawo do zwielokrotniania utworu" stanowi:

„Państwa członkowskie przewidują wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniania bezpośredniego lub pośredniego, tymczasowego lub stałego zwielokrotniania utworu, przy wykorzystaniu wszelkich środków i w jakiejkolwiek formie, w całości lub częściowo:

a) dla autorów – w odniesieniu do ich utworów;

b) dla artystów wykonawców – w odniesieniu do utrwaleń ich wykonań;

c) dla producentów fonogramów – w odniesieniu do ich fonogramów;

d) dla producentów pierwszych utrwaleń filmów – w odniesieniu do oryginału i kopii ich filmów;

e) dla organizacji radiowych i telewizyjnych – w odniesieniu do utrwaleń ich programów, niezależnie od tego, czy programy te są transmitowane przewodowo czy bezprzewodowo, włączając drogę kablową lub satelitarną".

7. Artykuł 5 tej dyrektywy, zatytułowany „Wyjątki i ograniczenia", w ust. 2 stanowi:

„Państwa członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do prawa do zwielokrotniania, określonego w art. 2 w następujących przypadkach:

[…]

b) w odniesieniu do zwielokrotnienia na dowolnych nośnikach przez osobę fizyczną na użytek prywatny i do celów ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowych, pod warunkiem że podmioty praw autorskich otrzymają godziwą rekompensatę, uwzględniającą zastosowanie lub niezastosowanie środków technologicznych określonych w art. 6 w odniesieniu do danych utworów lub przedmiotów objętych ochroną;

[…]".

B – *Prawo austriackie*

8. Paragraf 42 Urheberrechtsgesetz (austriackiej ustawy o prawie autorskim) z dnia 9 kwietnia 1936 r. (BGBl. 111/1936) w brzmieniu mającym zastosowanie w postępowaniu głównym (zwanej dalej „UrhG") stanowi, co następuje:

„1. Każdy może wykonać pojedyncze kopie utworu na papierze lub na podobnym nośniku na użytek osobisty.

2. Każdy może wykonać pojedyncze kopie utworu na nośnikach innych niż te, o których mowa w ust. 1, na użytek prywatny i dla celów naukowych, jeśli następuje to w celach innych niż handlowe. […]

[…]".

9. Paragraf 42b UrhG stanowi:

„1. Jeżeli z charakteru utworu wynika, że utwór nadawany przez radio lub publicznie udostępniony albo utrwalony na wyprodukowanym do celów handlowych nośniku obrazu lub dźwięku będzie wskutek utrwalenia na nośniku obrazu lub dźwięku zgodnie z § 42 ust. 2–7 zwielokrotniany na użytek osobisty lub prywatny, w przypadku gdy nośnik zostaje wprowadzony na rynek krajowy odpłatnie do celów handlowych, twórca ma prawo do stosownego wynagrodzenia (z tytułu czystych nośników). Za nośnik zapisu uważa się niezapisane nośniki zapisu obrazu lub dźwięku nadające się do takiego zwielokrotniania albo inne nośniki zapisu dźwięku lub obrazu przeznaczone do tego celu.

[…]

3. Następujące osoby są zobowiązane do zapłaty godziwego wynagrodzenia:

1) w odniesieniu do wynagrodzenia z tytułu czystych nośników i urządzeń: osoba, która z miejsca znajdującego się na terytorium kraju lub za granicą jako pierwsza wprowadziła na rynek nośnik lub urządzenia służące do zwielokrotniania odpłatnie w celach handlowych; […]

[…]

5. Tylko organizacje zbiorowego zarządzania prawem autorskim mogą egzekwować prawo do wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1–2.

[…]”.

III – **Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne**

10. Austro-Mechana jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi prawa austriackiego. Do jej zadań należy w szczególności pobieranie wynagrodzeń na podstawie § 42b UrhG. Sąd odsyłający uściśla, że przepis ten ma na celu wdrożenie wymogu zapłaty godziwej rekompensaty, o którym mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29.

11. Amazon jest międzynarodowym koncernem zajmującym się internetową sprzedażą książek, muzyki oraz innych przedmiotów. Spośród pięciu spółek tego koncernu pozwanych w postępowaniu głównym, trzy są spółkami prawa luksemburskiego z siedzibą w Luksemburgu, a dwie są spółkami prawa niemieckiego z siedzibą w Niemczech. Żadna z tych spółek nie ma siedziby ani oddziału w Austrii. Austro-Mechana argumentowała przed sądem odsyłającym, że spółki te współdziałają w ramach pierwszego wprowadzania do obrotu w Austrii nośników zapisu i w związku z tym odpowiadają solidarnie za zapłatę wynagrodzenia, o którym mowa w art. 42b UrhG.

12. Austro-Mechana potwierdziła przed sądem odsyłającym, że Amazon EU i in. wprowadzają do obrotu w Austrii nośniki zapisu, które są zainstalowane w telefonach komórkowych nadających się do odtwarzania muzyki lub też mogą zostać użyte do rozszerzenia pamięci takich telefonów. Z tego tytułu Austro-Mechana zażądała od Amazon EU i in. zapłaty wynagrodzenia, o którym mowa w § 42b UrhG. W celu określenia kwoty należnej od Amazon EU i in. z tytułu wspomnianego wynagrodzenia Austro-Mechana zwróciła się do tego koncernu o ujawnienie informacji księgowych dotyczących nośników zapisu wprowadzonych do obrotu w Austrii w okresie od dnia 1 października 2010 r.

13. Na tym etapie postępowania głównego spór między stronami dotyczy wyłącznie kwestii, czy sądy austriackie mają jurysdykcję krajową do rozpoznania powództwa wytoczonego przez Austro-Mechanę w celu uzyskania od Amazon EU i in. zapłaty wynagrodzenia, o którym mowa wart. 42b UrhG.

14. Austro-Mechana podniosła przed sądem odsyłającym, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału prawo do godziwej rekompensaty w rozumieniu art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29 służy rekompensacie „szkody” poniesionej przez podmioty praw autorskich lub praw pokrewnych (zwane dalej „podmiotami uprawnionymi”) w wyniku zwielokrotniania do prywatnego użytku. W związku z tym powództwo wytoczone przed sądem przez Austro-Mechanę jest w jej przekonaniu powództwem z zakresu odpowiedzialności z tytułu czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego objętym zakresem stosowania art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 i sądy austriackie mają jurysdykcję krajową do jego rozpoznania.

15. Amazon EU i in. sprzeciwiają się twierdzeniu, w myśl którego art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 znajduje zastosowanie jedynie wtedy, jeżeli przedmiotem powództwa są roszczenia wynikające z czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego. W ich przekonaniu nie jest tak jednak w przypadku obowiązku zapłaty wynagrodzenia, o którym mowa w§ 42b UrhG, gdyż jego celem jest zrekompensowanie podmiotom uprawnionym konsekwencji pewnych dopuszczonych prawnie czynności, a mianowicie zwielokrotniania na użytek prywatny, na zasadzie odstępstwa od wyłącznego prawa do zwielokrotniania przysługującego podmiotom uprawnionym.

16. Postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2014 r. Handelsgericht Wien (sąd gospodarczy w Wiedniu) przychylił się do argumentów przedstawionych przez Amazon EU i in. i odrzucił powództwo wytoczone przez Austro-Mechanę z uwagi na brak jurysdykcji krajowej.

17. Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2014 r. Oberlandesgericht Wien (sąd apelacyjny na poziomie kraju związkowego w Wiedniu), orzekając w drugiej instancji, utrzymał w mocy odrzucenie powództwa wniesionego Austro-Mechanę z następujących względów. Po pierwsze Amazon EU i in. są w opinii owego sądu dłużnikami z tytułu zobowiązania do zapłaty wynagrodzenia określonego w ustawie. Po drugie szkoda poniesiona przez podmioty uprawnione nie powstała w wyniku zachowania Amazon EU i in., lecz osób trzecich, które wykorzystywały wprowadzone do obrotu przez Amazon EU i in. nośniki zapisu do sporządzania kopii na użytek prywatny Wreszcie, po trzecie, ten sposób wykorzystywania nośników zapisu informacji wprowadzonych do obrotu przez Amazon EU i in. w celu sporządzania kopii na użytek prywatny nie jest zakazany. W konsekwencji Oberlandesgericht Wien uznał, że powództwo wytoczone przez Austro-Mechanę nie jest objęte zakresem stosowania art. 5 pkt 3 rozporządzania nr 44/2001.

18. Austro-Mechana wniosła do sądu odsyłającego środek odwoławczy na postanowienie wydane przez Oberlandesgericht Wien.

19. Uznając, iż wykładnia art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 nie jest na tyle oczywista, że brak jest uzasadnionych wątpliwości oraz uwzględniając status Oberster Gerichtshof (sądu najwyższego), jako sądu orzekającego w ostatniej instancji, sąd ten postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy roszczenie o zapłatę »godziwej rekompensaty« w rozumieniu art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy [2001/29], które w prawie austriackim przysługuje wobec przedsiębiorstw wprowadzających – w ramach prowadzonej przez nie działalności gospodarczej i odpłatnie – po raz pierwszy do obrotu w kraju nośniki zapisu informacji jest roszczeniem „z czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego" w rozumieniu art. 5 pkt 3) rozporządzenia [nr 44/2001]?".

IV – **Postępowanie przed Trybunałem**

20. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wpłynął do sekretariatu Trybunału w dniu 11 grudnia 2014 r.

21. Uwagi na piśmie przedłożyli Austro-Mechana, Amazon EU i in., rządy austriacki, francuski, włoski i fiński oraz Komisja Europejska.

22. Na rozprawie, która odbyła się w dniu 26 listopada 2015 r., stawili się przedstawiciele Austro-Mechany i Amazon EU i in., a także rząd fiński oraz Komisja.

V – **Analiza pytania prejudycjalnego**

A – *Rozważania wstępne*

23. Poprzez swoje pytanie prejudycjalne sąd odsyłający zwraca się w istocie do Trybunału o wyjaśnienie, czy art. 5 pkt 3) rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że przedmiotem powództwa mającego na celu uzyskanie zapłaty godziwej rekompensaty, o której mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29, które w prawie krajowym przysługuje przedsiębiorstwom wprowadzającym – w ramach prowadzonej przez nie działalności gospodarczej i odpłatnie – po raz pierwszy do obrotu w kraju nośniki zapisu informacji, jest „czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego" w rozumieniu tego przepisu.

24. Na tym etapie postępowania głównego spór między stronami dotyczy wyłącznie kwestii możliwości zastosowania art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 do powództwa wytoczonego przez Austro-Mechanę przeciwko Amazon EU i in.

25. O ile się nie mylę, żadna ze stron, która przedstawiła uwagi Trybunałowi nie zakwestionowała faktu, że, jeżeli art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 ma zastosowanie w odniesieniu do powództwa wytoczonego przez Austro-Mechanę przeciwko Amazonowi EU i in., sądy austriackie mają jurysdykcję krajową do jego rozpoznania będąc „sądami właściwymi dla miejsca, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę" w rozumieniu tego przepisu.

26. Tym samym, spór pomiędzy stronami, które przedstawiły Trybunałowi swoje uwagi ogranicza się do następującego kwestii: czy przedmiotem powództwa wytoczonego przez Austro-Mechanę przeciwko Amazon EU i in. jest „czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego" w rozumieniu art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001?

27. Zanim odpowiem na to pytanie, myślę, że pożyteczne będzie przedstawienie systemu wyjątku dotyczącego kopii na użytek prywatny, o którym mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29. Ważne jest bowiem dokładne określenie skutków prawnych, jakie pociąga za sobą decyzja państwa członkowskiego o wprowadzeniu tego wyjątku, celem ustalenia, czy przedmiotem powództwa opartego na naruszeniu obowiązku zapłaty godziwej rekompensaty jest „czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego".

B – *W przedmiocie systemu wyjątku dotyczącego kopii na użytek prywatny przewidzianego w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29*

28. Wyjątek dotyczący kopii na użytek prywatny, o którym mowa w art. 2 dyrektywy 2001/29, jest wyjątkiem w odniesieniu do prawa do zwielokrotniania przysługującego – co do zasady – wyłącznie podmiotom uprawnionym.

29. Zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b) tej dyrektywy państwa członkowskie mogą bowiem przewidzieć wyjątek bądź ograniczenie w odniesieniu do wspomnianego wyłącznego prawa do zwielokrotniania, gdy chodzi o zwielokrotnianie przez osobę fizyczną do prywatnego użytku i do celów innych aniżeli bezpośrednio czy pośrednio handlowe (wyjątek dotyczący tzw. kopii na użytek prywatny), pod warunkiem, że osoby uprawnione otrzymają godziwą rekompensatę.

30. Należy na tym etapie dokładnie określić skutki prawne wprowadzenia przez dane państwo członkowskie wyjątku dotyczącego kopii na użytek prywatny, zważywszy, że wyjątek ten został wprowadzony przez ustawodawcę austriackiego w § 42 i 42b UrhG.

31. W ramach „zwykłego" systemu ustanowionego w art. 2 dyrektywy 2001/29, podmioty uprawnione posiadają wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniania na zwielokrotnianie utworów lub innych przedmiotów chronionych prawem autorskim lub prawem pokrewnym, należących do jednej z kategorii określonych w tym artykule (zwanych dalej „utworami lub przedmiotami objętymi ochroną"). Użytkownicy są w związku z tym zobowiązani powstrzymywać się od zwielokrotniania utworów lub przedmiotów objętych ochroną bez zezwolenia podmiotów uprawnionych. W przypadku naruszenia tego obowiązku, podmiot uprawniony będzie mógł wytoczyć powództwo mające na celu naprawienie rzeczywistej szkody poniesionej wskutek niedozwolonego zwielokrotniania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału powództwo takie jest objęte zakresem stosowania art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 [2].

2 — Zobacz w szczególności wyroki: Pinckney, C-170/12, EU:C:2013:635, pkt 47; Hi Hotel HCF, C-387/12, EU:C:2014:215, pkt 40; a także Hejduk, C-441/13, EU:C:2015:28, pkt 38.

32. W przypadku gdy w prawie krajowym danego państwa członkowskiego zostaje wprowadzony „ustanawiający wyjątek" system określony w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29, przysługujące podmiotom uprawnionym wyłączne prawo do zwielokrotniania oraz związany z nim obowiązek użytkowników powstrzymywania się od zwielokrotniania utworów lub przedmiotów objętych ochroną wygasa w odniesieniu do kopii na użytek prywatny. Jak podniosły wszystkie strony, które przedstawiły Trybunałowi swoje uwagi, w takim systemie użytkownikom przysługuje prawo do zwielokrotniania na użytek prywatny utworów lub przedmiotów objętych ochroną, ponieważ wyraźnie im na to zezwolono. W związku z tym podmiotom uprawnionym nie przysługuje już w ramach tego systemu wyłączne prawo do zwielokrotniania, które mogliby oni przeciwstawić sporządzaniu kopii na użytek prywatny.

33. Jednakże w zamian za wygaśnięcie przysługującego podmiotom uprawnionym wyłącznego prawa do zwielokrotniania oraz związanego z nim obowiązku użytkowników powstrzymywania się od zwielokrotniania utworów i przedmiotów objętych ochroną, art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29 ustanawia nowe prawo na rzecz podmiotów uprawnionych, wymagając, aby „otrzymali oni godziwą rekompensatę".

34. Zdaniem Trybunału, jako że osoba dokonująca zwielokrotnienia utworu na użytek prywatny bez zwrócenia się o uprzednią zgodę do danego podmiotu praw wyrządza temu ostatniemu szkodę, to jest ona co do zasady zobowiązana naprawić tę szkodę poprzez sfinansowanie wspomnianej rekompensaty, która zostanie wypłacona na rzecz tego podmiotu [3].

35. I tak, ustanowienie w prawie krajowym państwa członkowskiego wyjątku dotyczącego kopii na użytek prywatny, o którym mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29, pociąga za sobą zastąpienie jednego stosunku prawnego innym stosunkiem prawnym:

— wygasa przysługujące podmiotom uprawnionym wyłączne prawo do zwielokrotniania oraz związany z nim obowiązek użytkowników do powstrzymywania się od zwielokrotniania utworów lub przedmiotów objętych ochroną, w odniesieniu do kopii na użytek prywatny, a

— w zamian za to podmioty uprawnione uzyskują prawo do otrzymania godziwej rekompensaty, a w związku z tym użytkownicy zobowiązani są co do zasady sfinansować taką godziwą rekompensatę.

36. Trybunał orzekł podobnie, że godziwa rekompensata ma na celu zrekompensowanie podmiotom uprawnionym wykonywanie na użytek prywatny kopii ich utworów lub przedmiotów objętych ochroną, w związku z czym należy ją postrzegać jako wyrównanie szkody poniesionej przez podmioty praw w wyniku sporządzenia takiej kopii bez ich zgody [4].

37. W systemie ustanowionym przez ustawodawcę austriackiego, rozpatrywanym w wyroku Amazon.com International Sales i in. (C-521/11, EU:C:2013:515), prawo użytkowników do wykonywania kopii na użytek prywatny zostało ustanowione w § 42 UrhG. Obowiązek zapłaty godziwej rekompensaty został z kolei ustanowiony w § 42b ust. 1 UrhG, zgodnie z którym „twórca ma prawo do stosownego wynagrodzenia (z tytułu czystych nośników)".

38. Muszę jednak podkreślić, że w systemie tym wynagrodzenie, o którym mowa w § 42b UrhG nie jest wypłacane odnośnym podmiotom uprawnionym bezpośrednio przez użytkowników sporządzających kopie na użytek prywatny.

3 — Zobacz wyroki Amazon.com International Sales i in., C-521/11, EU:C:2013:515, pkt 23; ACI Adam i in., C-435/12, C-432/07, EU:C:2014:254, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo; a także Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo.

4 — Zobacz wyroki: VG Wort i in., od C-457/11 do C-460/11, EU:C:2013:426, pkt 31; a także ACI Adam i in., C-435/12, EU:C:2014:254, pkt 50.

39. Po pierwsze, wierzyciel, któremu przysługuje roszczenie o zapłatę wynagrodzenia, o którym mowa w§ 42b UrhG nie jest uprawnionym podmiotem, którego utwór lub przedmiot objęty ochroną był zwielokrotniany na użytek prywatny. Zgodnie z § 42b ust. 5 UrhG wynagrodzenie powinno być bowiem uiszczane organizacjom zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. Na podstawie tego właśnie przepisu Austro-Mechana, organizacja zbiorowego zarządzania prawem autorskim, zażądała zapłaty tego wynagrodzenia w postępowaniu głównym.

40. Po drugie, dłużnik z tytułu roszczenia o zapłatę wynagrodzenia, o którym mowa w § 42b UrhG nie jest użytkownikiem, który sporządza kopie na użytek prywatny utworu lub przedmiotu objętego ochroną. Zgodnie z § 42b ust. 3 UrhG osobami zobowiązanymi do zapłaty tego wynagrodzenia są bowiem osoby, które jako pierwsze w celach handlowych odpłatnie wprowadziły do obrotu na terytorium krajowym nośnik zapisu informacji. Na podstawie tego właśnie przepisu Amazon EU i in. zostali pozwani w postępowaniu głównym z powodu podnoszonego wprowadzania do obrotu w Austrii nośników zapisu informacji, które są zainstalowane w telefonach komórkowych nadających się do odtwarzania muzyki lub też mogą zostać użyte do rozszerzenia pamięci takich telefonów.

41. Ten aspekt austriackiego systemu został zbadany przez Trybunał w wyroku Amazon.com International Sales i in. (C-521/11, EU:C:2013:515).

42. Trybunał przypomniał, że obowiązek sfinansowania rekompensaty, która zostanie wypłacona na rzecz podmiotów uprawnionych ciąży co do zasady na osobach, która sporządzają kopie na użytek prywatny [5].

43. Jednakże – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem – przy uwzględnieniu praktycznych trudności dotyczących zidentyfikowania użytkowników prywatnych oraz zobowiązania ich do wynagrodzenia podmiotom praw autorskich wyrządzanej im przez nich szkody państwom członkowskim wolno ustanawiać dla celów finansowania godziwej rekompensaty „opłatę licencyjną za kopię na użytek prywatny" obciążającą nie zainteresowane osoby prywatne, ale podmioty, które dysponują sprzętem, urządzeniami i nośnikami zwielokrotniania cyfrowego i które z tego tytułu prawnie lub faktycznie udostępniają ten sprzęt, urządzenia i nośniki zwielokrotniania osobom prywatnym lub świadczą tym osobom usługi zwielokrotniania. W ramach takiego systemu to na osobach dysponujących tym sprzętem, urządzeniami i nośnikami zwielokrotniania ciąży obowiązek uiszczenia opłaty licencyjnej za kopię na użytek prywatny [6].

44. Trybunał sprecyzował ponadto, że gdy system ten umożliwia podmiotom zobowiązanym do uiszczenia zapłaty wliczenie kwoty opłaty licencyjnej za kopię na użytek prywatny do ceny udostępnienia tego sprzętu, urządzeń i nośników zwielokrotniania lub do ceny wyświadczonej usługi zwielokrotnienia, ciężar opłaty licencyjnej ponoszą ostatecznie użytkownicy prywatni płacący tę cenę, co jest zgodne z „właściwą równowagą", którą należy ustanowić pomiędzy interesami podmiotów wyłącznego prawa do zwielokrotniania i użytkowników przedmiotów objętych ochroną [7].

45. Jeśli chodzi, dokładniej, o system ustanowiony przez § 42b UrhG, Trybunał stwierdził, że opłata licencyjna za kopię na użytek prywatny obciąża podmioty, które wprowadzają do obrotu odpłatnie, do celów handlowych, nośniki zapisu, które nadają się do zwielokrotniania [8].

5 — Wyrok C-521/11 Amazon.com International Sales i in., C-521/11, EU:C:2013:515, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo; zob. wyroki ACI Adam i in. Amazon.com International Sales i in., C-435/12, EU:C:2014:254, pkt 51; Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 22.

6 — Wyrok Amazon.com International Sales i in., C-521/11, EU:C:2013:515, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo; zob. także podobnie wyroki: ACI Adam i in. Amazon.com International Sales i in., C-435/12, EU:C:2014:254, pkt 52; Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 23.

7 — Wyrok Amazon.com International Sales i in., C-521/11, EU:C:2013:515, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo,); zob. także podobnie wyroki: ACI Adam i in., (C-435/12, EU:C:2014:254, pkt 52; a także Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 53.

8 — Wyrok Amazon.com International Sales i in., C-521/11, EU:C:2013:515, pkt 26.

46. Trybunał uznał, że system taki, co do zasady pozwala podmiotom zobowiązanym do zapłaty na wliczenie kwoty tej opłaty do ceny sprzedaży tychże nośników, tak że ciężar opłaty, zgodne z wymogiem „właściwej równowagi", ponoszą ostatecznie użytkownicy prywatni płacący tę cenę, przy założeniu, że użytkownicy ci są odbiorcami końcowymi [9].

47. Ustanowiony w § 42b UrhG „obieg finansowy" implikuje zatem istnienie czterech kategorii podmiotów i można podsumować go w następujący sposób.

48. Sprzedawcy wprowadzający po raz pierwszy do obrotu na terytorium krajowym nośniki zapisu informacji służące zwielokrotnianiu na użytek prywatny są formalnie zobowiązani do zapłaty „wynagrodzenia z tytułu czystych nośników".

49. Sprzedawcy ci mogą jednak wliczyć koszt tego wynagrodzenia do ceny sprzedaży nośników zapisu, w ten sposób, że użytkownicy sporządzający kopie na użytek prywatny finansują pośrednio wspomniane wynagrodzenie dokonując zakupu takich nośników.

50. Takie wynagrodzenie, mające na celu zrekompensowanie szkody poniesionej przez podmioty uprawnione z powodu wykonania kopii na użytek prywatny, musi być wypłacane przez sprzedawców nośników zapisu informacji, organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, takiej jak, w postępowaniu głównym, Austro-Mechana. Według sądu odsyłającego do zadań tej organizacji należy bowiem w szczególności pobieranie wynagrodzenia, o którym mowa w § 42b UrhG.

51. To w świetle takiego kontekstu prawnego należy zbadać, czy powództwo wytoczone przez Austro-Mechanę przeciwko Amazonowi EU i in., mające na celu uzyskanie zapłaty wynagrodzenia, o którym mowa w § 42b UrhG, jest objęte zakresem stosowania art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001.

C – *W przedmiocie możliwości zastosowania art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001*

52. Zgodnie z brzmieniem art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 osoba, która ma miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium państwa członkowskiego, może być pozwana w innym państwie członkowskim, jeżeli przedmiotem postępowania jest czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego albo roszczenia wynikające z takiego czynu – przed sąd miejsca, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę.

53. Wspomniany przepis, a także art. 5 pkt 3 Konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1972, L 299, s. 32), zmienionej na mocy kolejnych konwencji dotyczących przystąpienia do niej nowych państw członkowskich (zwanej dalej „konwencją brukselską"), który go poprzedzał, są przedmiotem bogatego orzecznictwa [10].

54. Ta zasada jurysdykcji szczególnej stanowi odstępstwo od zasady ogólnej ustanowionej w art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, zgodnie z którą osoby mające miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego.

9 — Ibidem, pkt 27.

10 — Dla przypomnienia, dokonana przez Trybunał wykładnia postanowień konwencji brukselskiej ma również zastosowanie do przepisów rozporządzenia nr 44/2001 wówczas, gdy przepisy tych instrumentów prawnych mogą być uznane za równoważne. Tak jest w przypadku art. 5 pkt 1 lit. a) i art. 5 pkt 3 rzeczonego rozporządzenia w odniesieniu, odpowiednio, do art. 5 pkt 1 i 3 konwencji brukselskiej (wyrok Brogsitter, C-548/12, EU:C:2014:148, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo).

55. Jako że jurysdykcja sądów miejsca, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę, stanowi zasadę jurysdykcji szczególnej, podlega ona wykładni ścisłej, która nie może wykraczać poza wypadki wyraźnie określone w owym rozporządzeniu [11].

56. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zakres pojęcia „czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego albo roszczeń wynikających z takiego czynu" w rozumieniu art. 5 pkt 3 rozporządzenia 44/2001 obejmuje wszystkie żądania zmierzające do obciążenia odpowiedzialnością pozwanego, które nie dotyczą „umowy lub roszczeń wynikających z umowy" w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. a) tego rozporządzenia [12].

57. W świetle tego orzecznictwa należy zbadać w pierwszej kolejności, czy przedmiotem powództwa mającego na celu uzyskanie zapłaty godziwej rekompensaty, o której mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29, takie jak wytoczone w postępowaniu głównym, jest „umowa lub roszczenie wynikające z umowy" w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 [13]. W przeciwnym razie, należało będzie, w drugiej kolejności, ustalić, czy powództwo takie może zostać uznane za żądanie zmierzające do obciążenia odpowiedzialnością pozwanego [14].

1. Przedmiotem powództwa wytoczonego w postępowaniu głównym nie jest „umowa lub roszczenie wynikające z umowy" w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001.

58. Zgodnie z brzmieniem art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001, osoba, która ma miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium państwa członkowskiego, może być pozwana w innym państwie członkowskim, jeżeli przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia wynikające z umowy – przed sąd miejsca, gdzie zobowiązanie zostało wykonane albo miało być wykonane.

59. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem o ile stosowanie art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 nie wymaga stwierdzenia, iż umowa została zawarta, stwierdzenie istnienia zobowiązania jest jednak nieodzowne dla zastosowania tego przepisu, ponieważ przysługująca na jego podstawie jurysdykcja jest ustalana według miejsca, gdzie zobowiązanie będące podstawą powództwa zostało wykonane albo miało być wykonane. W ten sposób stosowanie zasady jurysdykcji szczególnej, przewidzianej dla postępowań, których przedmiotem jest umowa lub roszczenia wynikające z umowy we wspomnianym przepisie, zakłada ustalenie istnienia zobowiązania prawnego dobrowolnie przyjętego przez jedną osobę wobec drugiej, na którym to zobowiązaniu opiera się powództwo wytoczone przez powoda [15].

60. W kontekście sprawy rozstrzyganej w postępowaniu głównym, obowiązek zapłaty godziwej rekompensaty został ustanowiony w § 42b UrhG, który wdraża wymóg zapewnienia godziwej rekompensaty, o której mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29. Z kontekstu w jakim przepis ten został przyjęty wynika, że ów obowiązek zapłaty nie został dobrowolnie przyjęty przez Amazon EU i in. względem Austro-Mechany w rozumieniu cytowanego wyżej orzecznictwa, lecz został nałożony na sprzedawców nośników zapisu przez ustawodawcę austriackiego, gdy skorzystał on z możliwości przewidzianej w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29.

11 — Zobacz w szczególności wyroki: Kronhofer,C-168/02, EU:C:2004:364, pkt 14 i przytoczone tam orzecznictwo (dotyczący art. 5 pkt 3 konwencji brukselskiej); Pinckney, C-170/12, EU:C:2013:635, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo; a także Hi Hotel HCF, C-387/12, EU:C:2014:215, pkt 26.

12 — Zobacz w szczególności wyroki: Kalfelis, C-189/87, EU:C:1988:459, pkt 17 (dotyczący art. 5 pkt 3 konwencji brukselskiej); Brogsitter, C-548/12, EU:C:2014:148, pkt 20; a także Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, pkt 44.

13 — Zobacz pkt 58–61 niniejszej opinii.

14 — Zobacz pkt 62–90 niniejszej opinii.

15 — Zobacz w szczególności wyroki: Engler, C-27/02, EU:C:2005:33, pkt 50, 51 i przytoczone tam orzecznictwo (dotyczący wykładni art. 5 pkt 1 konwencji brukselskiej); Česká spořitelna, C-419/11, EU:C:2013:165, pkt 46, 47; Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, pkt 39.

61. W związku z powyższym przedmiotem powództwa mającego na celu uzyskanie zapłaty godziwej rekompensaty, o której mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29, takie jak wytoczone w postępowaniu głównym, nie jest „umowa lub roszczenia wynikające z umowy" w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001, jak zauważyli słusznie w swoich uwagach na piśmie Austro-Mechana, rząd francuski oraz Komisja Europejska.

2. Powództwo wytoczone w postępowaniu głównym zmierza do „obciążenia odpowiedzialnością pozwanego"

62. Aby stwierdzić, czy przedmiotem powództwa wytoczonego przez Austro-Mechanę jest „czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego" w rozumieniu art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 należy ustalić jeszcze, zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 56 niniejszej opinii, czy stanowi ono „żądanie zmierzające do obciążenia odpowiedzialnością pozwanego".

63. Uważam, podobnie jak Austro-Mechana, rządy austriacki, francuski i włoski, a także Komisja, że powództwo wytoczone przez Austro-Mechanę zmierza do obciążenia odpowiedzialnością Amazon EU i in. i dotyczy ono zatem „czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego" w rozumieniu art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001.

64. Należy na wstępie przypomnieć, że art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001, ze względu na jego sformułowanie, obejmuje bardzo różne rodzaje odpowiedzialności [16].

65. Ponadto, art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 przyznaje jurysdykcję do rozpoznania roszczenia wynikającego z czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego sądowi miejsca, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę. Z treści tego artykułu można wywnioskować, że roszczenia wynikające z czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego musi koniecznie opierać się na „zdarzeniu wywołującym szkodę".

66. W kwestii tej Trybunał orzekł, że odpowiedzialność za czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego może być brana pod uwagę tylko pod warunkiem, iż może zostać ustalony związek przyczynowy pomiędzy szkodą a zdarzeniem, które spowodowało powstanie szkody [17]. Trybunał wskazał również, że zdarzenie wywołujące szkodę oraz wystąpienie szkody stanowią wszystkie przesłanki warunkujące ustalenie odpowiedzialności [18].

67. Z powyższego wynika, że „żądanie zmierzające do obciążenia odpowiedzialnością pozwanego" w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 56 niniejszej opinii powinno opierać się na zdarzeniu wywołującym szkodę, a mianowicie na zdarzeniu przypisanemu pozwanemu, któremu zarzuca się, że spowodował szkodę innej osobie lub podmiotowi.

68. Nie ulega według mnie wątpliwości, że powództwo wytoczone przez Austro-Mechanę w postępowaniu głównym opiera się na takim właśnie zdarzeniu wywołującym szkodę.

69. Powództwo wytoczone przez Austro-Mechanę opiera się bowiem na nowym obowiązku prawnym ustanowionym przy wprowadzeniu przez ustawodawcę austriackiego wyjątku dotyczącego kopii na użytek prywatny, a mianowicie obowiązku zapłaty godziwej rekompensaty, zwanej „wynagrodzeniem z tytułu czystych nośników" [19].

16 — Zobacz podobnie wyrok Bier, 21/76, EU:C:1976:166, pkt 18 dotyczący wykładni art. 5 pkt 3 konwencji brukselskiej.

17 — Wyroki: Bier, 21/76, EU:C:1976:166, pkt 16 (dotyczący wykładni art. 5 pkt 3 konwencji brukselskiej); DFDS Torline, C-18/02, EU:C:2004:74, pkt 32.

18 — Wyrok Kronhofer, C-168/02, EU:C:2004:364, pkt 18.

19 — Zobacz pkt 33–37 niniejszej opinii.

70. W kontekście sprawy rozstrzyganej w postępowaniu głównym § 42b UrhG obciąża tym obowiązkiem sprzedawców wprowadzających po raz pierwszy do obrotu nośniki zapisu informacji służące wykonywaniu kopii na użytek prywatny – jak zostało to podniesione przez Amazon EU i in. – na korzyść Austro-Mechany, organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi [20].

71. W związku z tym jeśliby ustalono, że Amazon i in. rzeczywiście wprowadził po raz pierwszy do obrotu owe nośniki zapisu informacji, niezapłacenie przez Amazon EU i in. wynagrodzenia, o którym mowa w § 42b UrhG wyrządziłoby Austro-Mechanie szkodę w postaci braku pobrania „wynagrodzenia z tytułu czystych nośników".

72. Z powyższego wynika według mnie, że „zdarzenie wywołujące szkodę", na którym opiera się powództwo wytoczone przez Austro-Mechanę w rozumieniu art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 polega na zarzucanym Amazon EU i in. braku zapłaty, czy to świadomie, czy też w wyniku zaniedbania, wynagrodzenia, o którym mowa w § 42b UrhG, wyrządzając tym samym szkodę Austro-Mechanie.

73. Wykładnia ta jest moim zdaniem poparta orzecznictwem zacytowanym w pkt 36 niniejszej opinii, zgodnie z którym, godziwa rekompensata ma na celu zrekompensowanie podmiotom uprawnionym wykonania kopii na użytek prywatny ich utworów lub przedmiotów objętych ochroną.

74. Nauka płynąca z tego orzecznictwa powinna po prostu zostać dostosowana do kontekstu sprawy rozstrzyganej w postępowaniu głównym, ponieważ § 42b UrhG przewiduje, że wynagrodzenie to nie powinno być wypłacane bezpośrednio podmiotom uprawnionym, lecz organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, takiej jak Austro-Mechana. W związku z tym szkodę spowodowaną ewentualną odmową zapłaty tego wynagrodzenia ponosi Austro-Mechana, a tym samym, w sposób pośredni, podmioty uprawnione.

75. Przypadek taki stanowi według mnie istotę spraw, których przedmiotem są czyny niedozwolone, zważywszy że odmowa zapłaty wynagrodzenia, o którym mowa w § 42b UrhG narusza prawo austriackie i wyrządza szkodę Austro-Mechanie.

76. Uważam jednak, że użyteczne będzie udzielenie odpowiedzi na niektóre argumenty podnoszone przez Amazon EU i in. oraz rząd fiński, zgodnie z którymi powództwo wytoczone przez Austro-Mechanę nie jest objęte zakresem stosowania art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001.

77. Amazon EU i in. podnieśli po pierwsze, że jedyną czynnością istotną dla ustalenia jurysdykcji krajowej sądów austriackich jest wprowadzenie do obrotu telefonów komórkowych na terytorium austriackim, co nie stanowi ani czynu niedozwolonego, ani czynu podobnego do czynu niedozwolonego w rozumieniu art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001.

78. Po drugie, obowiązek zapłaty godziwej rekompensaty stanowi w ich przekonaniu obowiązek zapłaty wynagrodzenia za prawnie dozwolone czynności zwielokrotniania, a nie obowiązek rekompensaty za czynności zakazane prawem. Powództwo mające na celu uzyskanie zapłaty takiej godziwej rekompensaty nie ma zatem na celu „obciążenie odpowiedzialnością pozwanego" w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 56 niniejszej opinii.

79. Amazon EU i in. podnieśli wreszcie, że godziwa rekompensata, o której mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29 nie wynika z naruszenia jakiegokolwiek prawa podmiotów uprawnionych, ponieważ nie przysługuje już im prawo zakazywania lub zezwalania na sporządzanie kopii na użytek prywatny na podstawie § 42 UrhG.

20 — Zobacz pkt 38/40 niniejszej opinii.

80. Bezsporne jest, że wprowadzenie do obrotu telefonów komórkowych i kopii na użytek prywatny, o którym mowa w § 42 UrhG stanowią czynności zgodne z prawem na terytorium austriackim. Zgodność z prawem tych czynności nie oznacza jednak, że ewentualne naruszenie przez Amazon EU i in. obowiązku zapłaty wynagrodzenia, o którym mowa w § 42b UrhG jest również zgodne z prawem.

81. W szczególności, o ile Amazon EU i in. zauważają słusznie, że obowiązek powstrzymywania się od sporządzania kopii na użytek prywatny wygasa, o tyle argument ten jest nieistotny w zakresie, w jakim powództwo Austro-Mechany oparte zostało na naruszeniu „alternatywnego" obowiązku prawnego, a mianowicie obowiązku zapłaty wynagrodzenia, o którym mowa w § 42b UrhG w trakcie wprowadzenia po raz pierwszy do obrotu w Austrii nośników zapisu informacji.

82. Otóż nie widzę żadnych powodów by wykluczyć, że obciążenia odpowiedzialnością pozwanego, a zatem wchodzić w zakres stosowania art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001, zważywszy, że stanowi ono zdarzenie wywołujące szkodę w rozumieniu tego przepisu, a więc zdarzenie przypisane pozwanemu (Amazon EU i in.), któremu zarzuca się, że spowodował szkodę innej osobie lub podmiotowi (Austro-Mechanie).

83. Uważam w związku z tym, że argumenty podniesione przez Amazon EU i in. są bezzasadne.

84. W swoich uwagach na piśmie rząd fiński podniósł, że nie istnieje związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem wywołującym szkodę a szkodą, na których opiera się powództwo wytoczone przez Austro-Mechanę w sprawie rozstrzyganej w postępowaniu głównym, wbrew wymogowi art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001. Zdaniem rządu fińskiego powództwo to ma na celu odzyskanie od przedsiębiorstw sprzedających nośniki zapisu informacji przewidzianej w ustawie rekompensaty, gdy tymczasem szkoda poniesiona przez podmioty uprawnione nie została spowodowana przez te przedsiębiorstwa, lecz powstała w wyniku tego, że osoby prywatne używają takich nośników do zwielokrotniania dzieł lub przedmiotów objętych ochroną.

85. W tym względzie wystarczy stwierdzić, że związek przyczynowy pomiędzy zarzucaną Amazon EU i in. odmową zapłaty wynagrodzenia, o którym mowa w § 42b UrhG oraz podnoszoną szkodą poniesioną przez Austro-Mechanę został ustalony przez samego ustawodawcę austriackiego. Paragraf 42b ust. 5 UrhG przewiduje bowiem, że wynagrodzenie to nie powinno być wypłacane bezpośrednio podmiotom uprawnionym, lecz organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, takiej jak Austro-Mechana, tak że szkodę wyrządzoną ewentualną odmową zapłaty tego wynagrodzenia ponosi ta ostatnia, a nie bezpośrednio podmioty uprawnione.

86. W związku z tym, jak wyjaśniłem w pkt 72 niniejszej opinii, zdarzeniem wywołującym szkodę, na którym opiera się powództwo wytoczone przez Austro-Mechanę jest zarzucany Amazon EU i in. brak zapłaty, czy to świadomie, czy też w wyniku zaniedbania, wynagrodzenia, o którym mowa w § 42b UrhG, co spowodowało tym samym szkodę po stronie Austro-Mechany.

87. Na rozprawie rząd fiński podniósł ponadto, że zakres stosowania art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 nie może być rozszerzany na dozwolone prawnie czynności sporządzania kopii na użytek prywatny.

88. W tym względzie wykładnia, którą proponuję polega na objęciu zakresem stosowania art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 wszelkiego naruszenia obowiązku zapłaty wynagrodzenia, o którym mowa w § 42b UrhG, a nie dozwolonych prawnie czynności sporządzania kopii na użytek prywatny.

89. Pragnę również podkreślić, że wykładnia ta nie kwestionuje zgodności z prawem sporządzania kopi na użytek prywatny zgodnie z § 42b UrhG. Rzeczony przepis nie uzależnia bowiem uznania sporządzania kopii na użytek prywatny za zgodne z prawem od wywiązania się z obowiązku zapłaty wynagrodzenia, o którym mowa w § 42b UrhG.

90. Z powyższego wynika, że powództwo mające na celu uzyskanie zapłaty godziwej rekompensaty, o której mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29, takie jak wytoczone w postępowaniu głównym, stanowi „żądanie zmierzające do obciążenia odpowiedzialnością pozwanego" w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 56 niniejszej opinii.

D – *Praktyczne konsekwencje*

91. Przedstawiłem powody, dla których uważam, że przedmiotem powództwa mającego na celu uzyskanie zapłaty godziwej rekompensaty, o której mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29, takiego jak wytoczone w postępowaniu głównym, nie jest „umowa lub roszczenie wynikające z umowy" w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 [21] i że stanowi ono żądanie zmierzające do obciążenia odpowiedzialnością pozwanego [22]. Zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 56 niniejszej opinii, powództwo takie wchodzi zatem w zakres spraw, których przedmiotem jest „czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego" w rozumieniu art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001.

92. Wynika z tego, że sądy austriackie mają jurysdykcję krajową do rozstrzygnięcia, czy zdarzenie wywołujące szkodę nastąpiło lub może nastąpić na terytorium Republiki Austrii, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego [23].

93. Jurysdykcja krajowa sądów austriackich w sprawie rozstrzyganej w postępowaniu głównym jest ponadto zgodna z celem realizowanym przez art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001. Trybunał miał bowiem okazję uściślić, że jeżeli przedmiotem postępowania jest czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego, sąd właściwy dla miejsca, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę, jest zwykle w najlepszej sytuacji, by wydać rozstrzygnięcie w sprawie, w szczególności ze względu na bliskość w stosunku do przedmiotu sporu i łatwość przeprowadzenia postępowania dowodowego [24].

VI – **Wnioski**

94. W związku z powyższym proponuję, aby na pytanie prejudycjalne przedłożone przez Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy) Trybunał udzielił następującej odpowiedzi:

Artykuł 5 pkt 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że przedmiotem powództwa mającego na celu uzyskanie zapłaty godziwej rekompensaty, o której mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, które zgodnie z prawem krajowym przysługuje przedsiębiorstwom wprowadzającym – w ramach prowadzonej przez nie działalności gospodarczej i odpłatnie – po raz pierwszy do obrotu w kraju nośniki zapisu informacji, jest „czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego" w rozumieniu art. 5 pkt 3 tego rozporządzenia.

21 — Zobacz pkt 58–61 niniejszej opinii.

22 — Zobacz pkt 62–90 niniejszej opinii.

23 — Należy również przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wyrażenie „miejsce, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę", występujące w art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001, obejmuje zarówno miejsce, w którym szkoda się zmaterializowała, jak i miejsce, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące powstanie szkody, wobec czego pozwany może zostać pozwany, według wyboru powoda, przed sądem mającym siedzibę w jednym z tych miejsc (zob. w szczególności wyroki: Bier, 21/76, EU:C:1976:166, pkt 24, dotyczący wykładni art. 5 pkt 3 konwencji brukselskiej; Kronhofer, C-168/02, EU:C:2004:364, pkt 16 i przytoczone tam orzecznictwo; a także Hejduk, C-441/13, EU:C:2015:28, pkt 18 i przytoczone tam orzecznictwo).

24 — Zobacz w szczególności wyroki: Folien Fischer i Fofitec, C-133/11, EU:C:2012:664, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo; Melzer, C-228/11, EU:C:2013:305, pkt 27.